

Begroting 2025

Beantwoording technische vragen



Nummer	Partij	Vraag	Antwoord
1	CDA	In het raadsvoorstel Begroting 2025 (zaaknummer 1225001) beschrijft u bij kanttekening 1.4. dat er een risico bestaat dat de provincie Zuid-Holland de door u aan ons voorgestelde begroting niet als structureel sluitend zal beoordelen. Als dat gebeurt, moet er meer geld uit de Algemene Reserve voor een sluitende begroting worden ingezet: zo schrijft u in de daaropvolgende zin. Op bladzijde 84 van de begroting schrijft u bij Algemeen uitgangspunt nr. 1 dat de eerste jaarschijf (= 2025) van de meerjarenbegroting positief moet sluiten zonder incidentele baten of lasten. Als dit niet kan worden gerealiseerd moet in ieder geval de laatste jaarschijf (= 2028) structureel in evenwicht zijn (richtlijn provinciaal toezicht). Op bladzijde 9 van de begroting schrijft u dat er € 731.000 ten laste van de Algemene Reserve ingezet wordt om de begroting sluitend te krijgen. Dit is éénmalig toegestaan. Is die € 731.000 begrotingstechnisch een 'incidentele bate' te noemen, en als dat zo is: had dan 2028 niet sluitend moeten zijn in plaats van het tekort van € 571.000 dat u ons nu presenteert om een negatieve beoordeling van de provincie te ontlopen?	Het inzetten van de reserve om de begroting 2025 sluitend te krijgen is éénmalig toegestaan en wordt door de provincie gezien als een structurele inkomst. In eerste instantie dachten wij ook dat dit incidenteel was, maar uit ambtelijk overleg met de provincie blijkt dit als structureel te worden gezien omdat dit wordt gebruikt om structurele lasten op te vangen. Hierin zit niet het risico op een negatieve beoordeling. Een risico zou kunnen zitten in interpretatie van uitgavenposten die als structureel gezien worden terwijl wij die als incidenteel beschouwen, bijvoorbeeld éénmalige ICT-kosten. De Provincie beschouwt incidentele baten of lasten als kosten die we éénmalig hebben en die niet uit hoofde van de wettelijke taak ontstaan.
2	CDA	In de kadernota 2025 schrijft u dat 1% OZB-verhoging gelijk staat aan € 91.000. Als het tekort in 2028 € 571.000. $571 : 91 = 6,27$. U stelt voor om de OZB met 2% te verhogen, en u geeft aan dat we daarmee het risico lopen dat de provincie de begroting niet goedkeurt. Als we de OZB met $2 + 6,27 = 8,27\%$ zouden verhogen: wordt dan dat risico weggenomen?	Het is inderdaad zo dat met een OZB-verhoging een sluitende begroting 2028 gepresenteerd kan worden. Maar dan blijft het risico bestaan van een verschillende interpretatie van kosten zoals bij de vorige vraag aangegeven. Dit risico is dan wel kleiner omdat het eerste jaar van een meerjarenbegroting vaak meer éénmalige kosten, die cf. de richtlijnen van de provincie als incidentele uitgaven mogen worden beschouwd, heeft dan het vierde jaar.
3	CDA	Als wij de door u voorgestelde begroting vaststellen, en de provincie die begroting vervolgens afkeurt: wat gebeurt er dan? Komen we dan onder preventief toezicht? En kunnen we dan vrij eenvoudig met een paar begrotingswijzigingen weer in aanmerking komen voor repressief toezicht, of is dat terugkeerproces toch wat ingewikkelder?	Als de provincie de begroting afkeurt hebben we de mogelijkheid om met een begrotingswijziging weer in aanmerking te komen voor repressief toezicht. De meest eenvoudige stap is een hogere bijdrage uit de algemene reserve beschikbaar te stellen. Dit mag tot maximaal € 1,3 miljoen (zie de berekening op pagina 94 van de begroting).

4	CDA	Op 16 juli 2024 heeft u een raadinformatiebrief (zaaknummer 1217880) over de voortgang Bleskensgraaf West incl. tweede brug over Graafstroom naar de Raad verstuurd. Kort en goed: we moeten een investering in een tweede brug over de Graafstroom doen, die naar verwachting tussen € 3,4 mln en € 4,5 mln zal gaan kosten, om Bleskensgraaf West te kunnen realiseren. In de begroting wordt voor 2025 een investering opgevoerd voor 'uitvoering wegen Bleskensgraaf Noord-Oost' van € 3.244.000. Is dit de investering die nodig is voor de ontsluiting van Bleskensgraaf West, waarover u in uw raadsinformatiebrief schreef?	Nee, dit is niet die desbetreffende investering. Binnen het uitvoeringsplan Wegen/Riolering is de wijk Bleskensgraaf Noord-Oost opgenomen. Hierbij wordt de weg gereconstrueerd en het riool aangepast. Naast de investering wegen € 3.244.000 is in de begroting 2025 een investering riolering van € 762.496 opgenomen. De investeringen hebben dus niets met de ontsluiting van Bleskensgraaf -West en de tweede brug over de Graafstroom te maken.
5	CDA	In uw raadsvoorstel geeft u aan dat de nieuwe school in Groot-Ammers pas na 2028 op de begroting gaat drukken, en dus in deze meerjarenbegroting niet hoeft te worden meegenomen. In de begroting komt de school in Groot-Ammers inderdaad niet ter sprake. De gemeenteraad heeft het voorbereidingskrediet van € 750.000 voor deze school op 20 april 2021 beschikbaar gesteld. Is het normaal dat er meer dan 7,5 jaar zit tussen het beschikbaar stellen van het voorbereidingskrediet en de ingebruikname van de school? In hoofdstuk 3.10 van de begroting, waarin de investeringen tot en met 2028 worden opgesomd, zien we niet een voorbereidingskrediet voor andere scholen opgenomen worden. Betekent dit dat de eestvolgende school na Groot-Ammers niet voor 2029 + 7 jaar = 2036 gereed zal zijn? Is dat in overeenstemming met de planning die in het raadsvoorstel over het IHP (september 2024) aan ons gepresenteerd werd?	Een gemiddeld project kent een doorlooptijd van 4 jaar, voor dit project in Groot-Ammers zorgt de complexiteit (samenvoegen scholen, verkeersstromen etc.) voor een langere doorlooptijd. Op 15 oktober jl. zijn de eerste twee voorbereidingskredieten (Oud-Alblas en Bleskensgraaf) voor een haalbaarheidsonderzoek toegekend door het college. Naar aanleiding van de uitkomsten van deze onderzoeken zal er een raadsvoorstel volgen, dit is conform het raadsbesluit IHP.

6	CDA	In het coalitieakkoord Molenlanden 2022 – 2026 getiteld Verbonden en Veerkrachtig, komen Doe Mee!, SGP en VVD met op pagina 2 met elkaar overeen dat (citaat) lenen van geld alleen kan als de exploitatie blijvend sluitend is. In de Begroting 2024 lezen we op pagina 62 dat de opgenomen leningen met een looptijd van een jaar of langer tot eind 2024 € 31.092.000 zal bedragen. Op pagina 60 van de Begroting 2025 zien we dat dit getal oploopt naar € 41.623.000 tegen het einde van 2025. Een toename van ruim € 10 mln. Omdat de begroting in 2025 slechts met € 732.000 incidenteel geld sluitend te maken is; en de schulden fors toenemen: is deze begroting in strijd met genoemde afspraak, die Doe Mee!, SGP en VVD in mei 2022 met elkaar maakten?	U hebt gelijk. Door de (vervroegde) korting die het Rijk heeft toegepast op de algemene uitkering voor 2025 kunnen we deze afspraak voor 2025 niet waar maken. Door met de raad in gesprek te gaan over de invulling van onze bezuinigingsopgave voor 2026 en verdere jaren vertrouwen wij erop de afspraak uit het coalitieakkoord weer gestand te kunnen doen.
---	-----	---	---

7	CDA	In de Begroting 2025 wordt een onttrekking gedaan uit de Algemene Reserve van € 3.036.350 voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Toen de Raad op 12 december 2023 geld beschikbaar voor de opvang (raadsbesluit zaaknummer 1194534) was dat onder voorwaarde dat de aankopen uiteindelijk gedaan werden vanuit de bekostigingsregeling van het Rijk. Bij de Kadernota 2025 kregen we al de indruk dat u zich in de rijksbijdrage vergist had, wat voor ons reden gaf om raadsvragen te stellen. U gaf op 11 juli 2024 in het antwoord (zaaknummer 1217280) bij vraag 2 aan dat er in augustus een gesprek zou komen, wat negatief zou kunnen uitpakken. En als dat inderdaad zou gebeuren, zou er in het kader van de rechtmatigheid voor het einde van het begrotingsjaar 2024 een raadsbesluit genomen moeten worden, om er voor te zorgen dat de rechtmatigheid van de besteding van belastinggeld niet in het geding zou komen. Moeten we hieruit de conclusie trekken dat het gesprek dat afgelopen augustus plaatsgevonden heeft voor de gemeente teleurstellend verlopen is, en wordt de rechtmatigheid nu met raadsbesluit 2 rechtgezet? U heeft de wettelijke plicht om de gemeenteraad actief te informeren. Waarom heeft u ons hierover niet actief geïnformeerd? Graag willen we voor de vaststelling van de Begroting 2025 een raadsinformatiebrief ontvangen, waarin u ons uitlegt op grond waarvan u in december 2023 er te goeder trouw vanuit kon gaan dat de kosten voor de opvang van Oekraïners door het Rijk vergoed zouden worden, en waarom dat uiteindelijk niet gebeurd is.	Deze punten zijn maandag 21 oktober in een besloten vergadering met de Raad besproken.
---	-----	---	---

8	CDA	U schrijft op pagina 79 onder de geprognostiseerde balans dat (citaat) de materiële vaste activa toenemen, waarvoor extra financiering nodig is. Desondanks is de financiële positie uitstekend door de reservepositie. Wij hebben vraagtekens bij de ‘uitstekende’ reservepositie. ‘Uitstekende reserves’ en ‘meer geld moeten lenen’ is geen logische samenhang. Die uitstekende reservepositie komt terug op pagina 96 en 97. U betoogt dat de reserves per 31-12-2025 € 132.967.042 zullen zijn, en de voorzieningen € 18.749.699. Totaal dus € 151.716.742. De € 133 mln reserves die op pagina 96 genoemd worden staan in een heel groot contrast met de € 7,6 mln reserves op pagina 111 die kunnen worden gebruikt als incidenteel dekkingsmiddel voor het realiseren van nieuwe bestuurlijke prioriteiten. Dat maakt dat zowel optimisten als pessimist hun gelijk kunnen halen uit deze begroting. Toch lijkt ons dat er slechts één waarheid kan zijn. Wie heeft het bij het rechte eind: de optimist of de pessimist?	Een groot deel van de reserves zijn als bestemd voor een bepaald doel: de zogenaamde bestemmingsreserves. Dit is € 109,2 van de € 132,9 miljoen. In theorie mag de raad die voor een ander doel bestemmen, maar op pagina 111 is ervan uitgegaan dat dit niet gebeurt. Het enige vrij besteedbare deel van de reserves zou de algemene reserve zijn. Hiervan is het saldo € 23,7 miljoen. De omvang van de risico's (zie paragraaf weerstandsvermogen) is € 5,2 miljoen. We hebben afgesproken dat we altijd 2x de omvang van de risico's als ondergrens van deze reserve zien. En vervolgens nog éénmaal dit bedrag als buffer. Samengevat: € 132,9 is een groot bedrag, maar als we van de bestemmingsreserves en drie maal het saldo van de risico's afblijven blijft er € 7,6 miljoen over. De optimist zal zeggen dat we op deze manier erg verstandig met de reserves omgaan.
9	Doe Mee!	In het raadsvoorstel staat dat er risicovoller is geraamd. Wat bedoelt het college hiermee. Lopen we nu een groter risico doordat tekorten groter kunnen worden?	Daar waar we in het verleden wel eens voorzichtiger zijn geweest hebben we nu een aantal posten risicovoller geraamd. Een voorbeeld is de inzet van de algemene reserve waarmee een deel van de begroting ongedekt blijft. Een ander voorbeeld is het budget voor inhuur wat niet meer is opgenomen.
10	Doe Mee!	Er dreigt een oplopend tekort, in 2028 5 ton. Daarna stijgt het nog harder i.v.m. de kapitaallasten en ander vastgoed. Kunnen scholen zelf ook iets bijdragen omdat de energielasten hen ook toekomen?	Hoewel schoolbesturen voordeel hebben van lagere energiekosten zijn zij wettelijk niet verplicht om bij te dragen aan de vernieuwing van schoolgebouwen. In het raadsbesluit IHP spreken we de intentie van cofinanciering uit.
11	Doe Mee!	Afval	Over de tariefstijging van Waardlanden zelf bent hierover bijgepraat bij de zienswijze rondom de begroting 2025 van Waardlanden, afgelopen mei. De kosten zijn met name gestegen door CAO-stijgingen voor personeel en door een toename in de bedrijfskosten.

		De tarieven stijgen erg hard 11% Hoger dan in de ander Waardland gemeenten. Hoe kan dat?	De tarieven voor andere Waardlanden gemeenten zijn vanuit Waardlanden uniform. Alleen voor Vijfheerenlanden niet aangezien ze geen DIFTAR kennen. Bovenop het tarief van Waardlanden komt ons eigen tarief die onderdeel uitmaakt van het uiteindelijke totaaltarief (interne kosten) en bestaat uit personeelskosten, overhead maar de grootste kostencomponent hiervan is de BTW.
12	Doe Mee!	De ICT kosten stijgen Met name vanwege nieuwe wetgeving (Nis2) Zijn deze regelingen ook al ingevoerd bij de Gr-en, zoals Avres.	Alle begrotingen 2025 zijn door de GR-en vastgesteld, wettelijke regelgeving zal daarin meegenomen zijn.
13	Doe Mee!	Op blz. 5 staat dat de leges zijn gebracht naar 100% kostendekkendheid. Hoe wordt het staatje vervolgens op blz. 38 verklaard?? Veel leges halen dit percentage niet, b.v. vanwege maximale wettelijke tarieven.	De legesverordening bestaat uit 3 hoofdstukken. Per hoofdstuk is gestreefd naar 100% kostendekking. In hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening zit een groot verschil tussen de lasten en de baten. Dit wordt veroorzaakt door de maximumtarieven die door de rijksoverheid zijn bepaald voor reisdocumenten, rijbewijzen en verklaringen omtrent gedrag. Bij de producten met vaste tijdsinvesteringen worden de tarieven kostendekkend berekend inclusief overhead. De reden dat onderdelen desondanks niet 100% kostendekkend zijn komt door de verdeling van de directe automatiseringskosten. De directe automatiseringskosten worden verdeeld over het gehele hoofdstuk, maar hebben voornamelijk betrekking op de reisdocumenten, rijbewijzen en overige publiekszaken. In hoofdstuk 2 Omgevingswet is over het gehele hoofdstuk gestreefd naar 100% kostendekking. De voorfase is bijvoorbeeld bewust niet kostendekkend opgenomen, omdat het wenselijk is dat hiervan gebruik wordt gemaakt. Dit ook de reden dat activiteiten met betrekking tot bouwwerken juist boven 100% kostendekking zitten. Hoofdstuk 3 omvat met name de leges voor evenementen. Deze zijn om de leefbaarheid in de kernen te waarborgen niet kostendekkend gemaakt.
14	Doe Mee!	Programma 1: Wonen: Wat gaan we doen. Waar is de woningbouw versneller gebleven?? Deze wordt niet genoemd. Heeft deze te weinig bereikt??	Deze actie is ondertussen gereed/afgrond. Per 1 augustus 2023 is de vacature voor Programmamanager Versnelling Woningbouw (voor 36 uur per week, voor drie jaar) ingevuld.

15	Doe Mee!	We zetten in op de bestaande grote kansrijke plannen. Wie zijn "we" en wat gaan die "we" doen?	Met 'We' wordt de gemeente Molenlanden bedoeld. Natuurlijk kunnen we dit niet alleen, we willen dit doel bereiken in samenwerking met de woningbouwcorporaties, met de bouwers en ontwikkelaars en met de makelaars die betrokken zijn bij woningbouwontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen.
16	Doe Mee!	Grondbeleid we gaan kijken of het lukt? Kan dit concreter omschreven worden?	Daarmee bedoelen we dat we nadrukkelijk nagaan of de juiste functies en rollen aanwezig zijn in de organisatie en met voldoende capaciteit. We hebben de indruk dat dat op dit moment niet het geval is. Grondbeleid is steeds belangrijker om onze doelen voor wonen, werken, mobiliteit (en eventueel andere functies) te kunnen behalen. Het is nodig om onze organisatie daarvoor toe te rusten. Zonodig bevat de geactualiseerde Nota Grondbeleid ook een voorstel voor de benodigde formatie.
17	Doe Mee!	Nu de landelijke NPLG stopgezet is geeft u aan in te zetten op voorzitterschap van de regiegroep NPLG Alblasserwaard, met welke gedachte geeft u dit aan?	Het NPLG als nationaal programma is gestopt. De provincie gaat door met het ZHPLG. Vanuit die hoedanigheid loopt er in ons gebied een gebiedsproces en is er in ons gebied een regiegroep gevormd bestaande uit overheidsorganisaties, maatschappelijke organisaties, boerenorganisaties, natuurorganisaties. Dit alles onder voorzitterschap van de gemeente Molenlanden. Vanuit het gebied willen we vormgeven aan een toekomstbestendige landbouw rekening houdend met de opgaven die op ons afkomen.
18	Doe Mee!	Buitenruimte: Omvormen trapveldjes naar beweeg parken, welk extra kosten zijn hieraan verbonden?.	Hieraan zijn in beginsel geen extra kosten verbonden; vanuit het integraal beheerplan zijn vanaf 2022 t/m 2026 budgetten opgenomen voor aanleg en beheer van dergelijke voorzieningen.
19	Doe Mee!	Bedrijfsvoering:	

		Hoe hoog is het ziekteverzuim in Molenlanden in relatie tot NL?	Het verzuimpercentage in Molenlanden over 2023 was 5,4%, in het eerste halfjaar van 2024 ligt het percentage op 7,48%. Bij vergelijkbare gemeenten lag het verzuimpercentage over 2023 op 6,3%.
20	Doe Mee!	Welzijn sociaal en cultuur Er wordt gesproken over nieuwe wet bibliotheek stelsel. We lezen in een krant dat b.v. gemeente H 'veld Giesendam de openingstijden van de bieb verruimt met 10 uur dankzij de SPUK subsidie. Daarnaast krijgt elke gemeente vanuit het rijk meer subsidie voor bibliotheken.	

		Wordt de hiervoor genoemde SPUK subsidie voor Molenlanden aangevraagd en wat zijn de concrete plannen t.a.v. de extra gelden die we als Molenlanden gaan krijgen voor het bibliotheekwerk?	Ter voorbereiding op de nieuwe wet Stelsel Openbare Bibliotheken konden gemeenten extra geld krijgen, de zogeheten SPUK Versterking Bibliotheken. Eind vorig jaar is voor onze gemeente een SPUK-aanvraag ingediend voor een bedrag van € 195.624, --. Op 14 maart 2024 is bekend gemaakt dat onze gemeente terecht een aanvraag heeft ingediend en in aanmerking komt voor een maximale bijdrage van 80 % van € 195.624, --, zijnde € 156.499, --. De overige 20 % (zijnde € 39.125, --) dient de gemeente zelf bij te dragen. De SPUK-uitkering was aangevraagd om ons in staat te stellen om de bemande (lees: beroepskrachten) openingsuren uit te breiden met 20 uur per week. De bibliotheken in onze gemeente worden veelal bemand door vrijwilligers. Daarnaast kon hiermee de programmering van het aanbod vanuit de bibliotheek verder worden uitgebreid. Over de exacte invulling van dit programma zou nader overleg plaatsvinden met Bibliotheek Aanzet. Vanuit het Rijk is voor de jaren 2025 en 2026 ter versterking van het bibliotheekwerk een jaarlijks bedrag toegekend van € 133.549,--. Dit wordt uitgekeerd via de algemene uitkering en is daarmee geen gelabeld geld. Als gemeente zijn we vrij in de besteding hiervan. Alles afwegende heeft het college bij meerderheid van stemmen besloten om geen gebruik te maken van de SPUK-uitkering. Zicht en zekerheid ontbreekt voor de toekomst over de financiering. Dit mede in het licht van het perspectief van de bezuinigingen maakt dat het college afziet van de SPUK-bijdrage en de extra gelden voor 2025 en 2026 niet in te zetten voor bibliotheken.
21	Doe Mee!	Er wordt gesproken over door ontwikkelen van GIGA. We hebben begrepen dat de laatste jaren dit niet echt meer van de grond is gekomen.	

		Waar ziet u kansen??	In Molenlanden voeren wij de BRC (Brede Regeling Combinatiefunctionarissen) uit met Negen (GIGA Molenlanden) voor de sport en MC Forte voor de cultuur. De huidige afspraken met beide partijen stoppen aan het einde van 2024 omdat de overeenkomsten aflopen. Dat feit heeft ons gebracht bij een heroverweging hoe we hiermee door willen gaan in 2025 (en volgende jaren). Er loopt op dit moment een aanbestedingstraject. In begin 2024 is een visie op Sport- en Beweegbeleid aangeboden aan de gemeenteraad en in het verlengde daarvan zijn we nu aan de slag gegaan met de (nieuwe of aangepaste) BRC-invulling vanaf 2025. Een goede BRC-invulling zorgt voor een versterking van de visie op sport en bewegen. Daar liggen kansen voor de komende jaren.
22	Doe Mee!	Besparingen in de begroting Waardering mantelzorg beperken/schrappen. Wat is de reden hiervoor te kiezen en welke gevolgen Denkt u dat dit met zich mee gaat brengen?	In de zomer van 2024 is ambtelijk geïnventariseerd welke beleidsmatige keuzes gemaakt kunnen worden om tot bezuinigingen te komen. Voor veel keuzes moet eerst een nadere uitwerking plaatsvinden, maar sommige zouden ook al direct in 2025 geëffectueerd kunnen worden. De besparing op de waardering mantelzorg is daar een voorbeeld van. De waardering voor mantelzorgers blijft zeker bestaan, maar wordt niet langer in financiële zin tot uitdrukking gebracht. De afweging die het college heeft gemaakt, is dat het zijn van mantelzorger meer en meer gewoon wordt. Een financiële waardering daarvan is weliswaar gepast maar niet noodzakelijk. Een gevolg van deze keuze kan zijn, naast teleurstelling bij mantelzorgers, dat we meer moeite moeten doen om mantelzorgers in beeld te hebben.
23	SGP	Er zou risicovoller begroot worden. Wat houdt dat in?	Zie het antwoord van vraag 9

24	SGP	In een notitie dd 11 april 2023 opgesteld door Jacco Klootwijk wordt de volgende verwachting uitgesproken mbt de stand van de algemene reserve. Daarnaast heb ik de verwachte standen vermeldt Stand algemene reserve <table><tr><td>Verwacht</td><td>werkelijk</td></tr><tr><td>2023 24.578.624</td><td>38.000.000 (feitelijk € 28 miljoen na uitname voor IHP</td></tr><tr><td>2024 30.430.584</td><td>24.501.016</td></tr><tr><td>2025 36.425.584</td><td>23.760015</td></tr><tr><td>2026 38.420.584</td><td>23.755.015</td></tr></table> In 2023 werden kennelijk positieve resultaten verwacht. Graag een toelichting op hoofdlijnen waardoor het resultaat zo sterk daalt daarbij gevoegd het verschil tussen de verwachting in april 2023 en nu Bijgevoegd de resultaatontwikkeling Resultaten <table><tr><td>2023</td><td>10.307</td></tr><tr><td>2024</td><td>1.883</td></tr><tr><td>2025</td><td>0</td></tr><tr><td>2026</td><td>-2.419</td></tr><tr><td>2027</td><td>-2.114</td></tr><tr><td>2028</td><td>- 571</td></tr></table>	Verwacht	werkelijk	2023 24.578.624	38.000.000 (feitelijk € 28 miljoen na uitname voor IHP	2024 30.430.584	24.501.016	2025 36.425.584	23.760015	2026 38.420.584	23.755.015	2023	10.307	2024	1.883	2025	0	2026	-2.419	2027	-2.114	2028	- 571	De memo 'Algemene Reserve' is geschreven n.a.v. toezegging 435 waarbij Wethouder Visser heeft toegezegd om met de Auditcommissie in gesprek te gaan over het gebruik van de Algemene Reserve. Dit gesprek heeft plaatsgevonden in de vergadering van de Auditcommissie op 17 april 2023. De memo gaat uit van de stand van de Algemene Reserve zoals opgenomen in de meerjarenraming van de Begroting 2023. De op dat moment reeds genomen besluiten ten laste en ten gunste van de Algemene Reserve zijn hierop aangevuld en zo zijn de hiernaast genoemde bedragen tot stand gekomen. Inmiddels zijn in de Jaarrekening 2022, de Kadernota 2024, de Begroting 2024, de Jaarrekening 2023 en de Begroting 2025 diverse mutaties beschreven. Voor nadere detaillering verwijzen we naar deze stukken, maar een belangrijk verschil is dat eerder voorgenomen dotaties aan de Algemene Reserve geen doorgang kunnen vinden om tot een sluitende raming te komen. In de genoemde memo is destijds geen voorschot genomen op eventuele toekomstige resultaatbestemmingen.
Verwacht	werkelijk																								
2023 24.578.624	38.000.000 (feitelijk € 28 miljoen na uitname voor IHP																								
2024 30.430.584	24.501.016																								
2025 36.425.584	23.760015																								
2026 38.420.584	23.755.015																								
2023	10.307																								
2024	1.883																								
2025	0																								
2026	-2.419																								
2027	-2.114																								
2028	- 571																								
25	SGP	Uit de toelichting blijkt dat het deel van de Alg Reserve bedrag dat “vrij te besteden “is € 13,7 miljoen is. Is bij het opstellen van de begroting jaar 2026/2027 reeds rekening gehouden met een naar verwachting lagere rijksbijdrage (ravijnjaren) Zo niet, moet dit risico dan gekwalificeerd worden zodat het vrij te besteden bedrag met dit gekwalificeerd risico daalt?	Ja, wij houden rekening met de bedragen die wij de komende 4 jaar lang vanuit het Rijk ontvangen.																						

26	SGP	Wat is de systematiek van begroten/budgetteren. Kunt u daar tijdens de auditcommissievergadering een toelichting op geven.	De systematiek beging met een uitvraag bij de teams (met recente cijfers van de afgelopen jaren ter vergelijking). De vakambtenaar gaat hierover uitgebreid in gesprek met de business controller. Daarna worden de onderdelen in de begroting opgenomen. De begroting wordt in het directieoverleg behandeld daarna drie keer in de collegevergadering. Vervolgens wordt de begroting naar de raad gestuurd.
27	CU	Pagina 12, Huisvestingverordening: a) Wordt hierbij met name het doelgroepen beleid gestalte gegeven met name voorrangsregelingen voor starters en andere doelgroepen? b) Er staan diverse woningen langdurig leeg in ML. Dat is niet wenselijk in een tijd van woning tekorten. Wordt in een HV-verordening 'leegstandsbeleid' vormgegeven? Veel gemeenten hanteren een heffing na bijvoorbeeld een half jaar leegstand.	Antwoord voor deel A : a) Vanaf begin 2025 wordt het woonbeleid (de huidige woonvisie) geactualiseerd. We doen dit in de geest van het wetsvoorstel Versterking Regie op de Volkshuisvesting. Het geactualiseerde beleid zal geborgd moeten worden in regelgeving, zoals in de huisvestingsverordening die met het Wetsvoorstel verplicht gesteld wordt. Of in de (nieuwe) huisvestingsverordening voorrang geregeld wordt voor starters en andere doelgroepen volgt uit het gesprek dat gevoerd wordt tijdens de actualisatie van het woonbeleid. Antwoord voor deel B : b) Leegstandsbeleid wordt niet vormgegeven in een huisvestingsverordening, maar in een leegstandsverordening (volgend uit de Leegstandswet). Het wetsvoorstel Regie op de Volkshuisvesting heeft ook aandacht voor leegstand. De mogelijkheden die het wetsvoorstel biedt t.a.v. leegstand worden bij de inwerkingtreding van de wet duidelijk en op dat moment beoordeeld.
28	CU	Pag. 15 bovenaan schrijft u over o.a.: voldoen groen, water en speelgelegenheid; en ook over een aantrekkelijk leefomgeving. Daarnaast ligt er de wens om meer veilige ommetjes voor wandel- en fietspaden om de dorpen te creëren. a) Om deze doelen te bereiken moet er wellicht grond om de dorpen aangekocht worden als de situatie zich voordoet. Vraag: Hoe gaat u hierop anticiperen en actie op ondernemen	In eerste instantie wordt voor het creëren van (extra) ruimte voor spelen, groen en water gekeken naar locaties waar de gemeente eigenaar is. Zo wordt bij reconstructies in onze wijken én bij nieuwe ontwikkelingen waar mogelijk meer dan voorheen ruimte geclaimd voor groen. Waar geen ruimte lijkt te zijn (vanwege de ruimteclaims van andere functies) zal worden onderzocht en vervolgens afgewogen of aankoop van gronden mogelijk en haalbaar is. Bij deze afweging zal uiteraard worden beoordeeld of de kosten tegen de baten opwegen én gekeken worden naar de nabijheid van genoemde functies in de directe omgeving. Kortom: is het logisch en noodzakelijk dat genoemde functies overal aanwezig zijn.

29	CU	Pag. 26: Wat betekent de volgende zin onder de toelichting op de tabel met lasten en baten: "Onderhoud openbaar groen (€ 150.000 structureel nadelig waarvoor vanaf 2026 een inkomst verwacht wordt)."	Dit heeft te maken met de meerkosten die we hebben voor het nieuwe beheerprincipe van ecologisch en klimaatadaptief onderhoud aan openbaar groen. Zoals in de zomernota al aangekondigd is een budgetverhoging voor het ecologisch beheren van alle grasvegetaties noodzakelijk om vanaf 2025 conform het door de gemeente Molenlanden getekende Beheerconvenant Alblasserwaard-Vijfheerenlanden tot uitvoering te komen. De verwachting is dat wij voor deze meerkosten vanaf 2026 ook gecompenseerd zullen gaan worden in de vorm van subsidies.
30	CU	Pag. 31: waarom ontbreekt de beoogde bezuiniging op de mantelzorgwaardering in de toelichting onder de tabel met Lasten en Baten? Graag uitleg van deze post.	In de toelichting op pagina 31 worden grotere afwijkingen genoemd dat die van de beoogde bezuiniging op mantelzorgers. Zie vraag 22 voor een verdere toelichting op deze bezuiniging.
31	CU	Pag 35: We lezen dat de kostendekkendheid van in 2025 lager begroot voor Reisdocumenten dan in 2024. Hoe duidt u dit met uw verwachting dat er kostenefficiënter zou worden gewerkt met 1 centraal servicepunt en uw besluit om de overige servicepunten te sluiten? Graag tevens een cijfermatige onderbouwing van de financiële gevolgen op de kostendekkendheid door sluiting van de servicepunten.	De kosten van huisvesting vallen onder de overhead en zijn dus niet direct terug te lezen vanuit het kostendekkingsoverzicht. Daarom is niet één op één een onderbouwing te geven. De kosten voor het bezorgen van de documenten zijn directe kosten die verband houden met de dienstverlening rondom reisdocumenten en rijbewijzen en drukken daardoor rechtstreeks op de kostendekkendheid. De post overhead is, door diverse oorzaken, hard gestegen afgelopen jaar. Door de samenloop van hogere overhead en hogere directe kosten is de kostendekkendheid van leges met een gemaximeerd tarief gedaald.
32	CU	Pag 35-38: Er lijkt nog redelijk wat ruimte te zitten in kostendekkendheid van leges. Waarom is er niet voor gekozen om aan de raad inzichtelijk te maken of er opbrengstverhoging mogelijk is behalve voor begraafrechten waar 7% stijging wordt doorgevoerd om naar 80% dekking te groeien?	Zie het antwoord van vraag 11
33	CU	Pag. 52: Lager kwaliteitsniveau Groen bij A naar B kwaliteitsniveau door minder maaien gazons en groenstroken. Vaak nog beter voor de biodiversiteit... a) Is er een inschatting te geven hoeveel kostenreductie het oplevert door deels over te gaan van A-kwaliteit naar B-kwaliteit qua groenonderhoud? Uiteraard zonder extra veiligheidsrisico's van bestrating e.d.	Antwoord op vraag a: In de Buitenruimte beheren wij namelijk de begraafplaatsen en de zogenaamde centrumgebieden (zichtlocaties) op beeldkwaliteitsniveau A. In de wijken wordt al beeldkwaliteitsniveau B gehanteerd. Een eventuele kostenreductie kan onderdeel zijn van de eerste richtinggevende uitspraken op de beeldvormende avond op 24 oktober. Hierbij moet nog

		b) Vraag: Ziet u besparingskansen door gazons minder te maaien?	worden opgemerkt dat op de locaties diverse beheergroepen onderhouden worden. Voorbeelden hiervan zijn: beplantingsvakken, hagen, paden, grafvakken, bloembakken, straatmeubilair, enz. Hierin zijn ook nog keuzes te maken. Antwoord op vraag b: Jaarlijks worden gazons of randen van gazons minder intensief gemaaid. Hierbij is niet het doel om te besparen op onderhoudskosten, maar heeft als doel de biodiversiteit te verhogen. De maaifrequentie wordt op deze locaties verlaagd van gemiddeld 26x per jaar naar 2x per jaar, waarbij het maaisel worden afgevoerd. Het minder maaien van gazons (bijv. van 26x naar 20x maaien van gazons is een besparing, maar raden wij af. Doordat het gras langer zal zijn tussen de maaibeurten kunnen de gazons minder goed worden benut voor een potje voetbal, picknick of buurtfeestje. Daarnaast zal bij maaibeurten veel gras (dotten) op de gazons blijven liggen welke bij nat weer ook over de straten gereden zal worden.
34	CU	Pag. 83: waarom ontbreekt de onttrekking van 10 mln uit de AR naar de bestemmingsreserve IHP? Komt dit omdat het van de ene reserve naar een andere reserve gaat?	Onttrekking uit de algemene reserve en vorming van de reserve IHP vindt plaats in 2024.
35	CU	Pag. 88: is het bedrag aan lasten incl. de 40 jaar lange 4 ton kapitaallasten voor school G-A (uitgaande van de verwachte 13 mln) vanaf 2027? De lasten blijven zo schommelen rond de 2,1 mln namelijk.. Of dient er eerst een raadsbesluit aan ten grondslag te liggen alvorens dit bedrag mag worden opgenomen? Indien dit laatste, dan is het wel jammer dat de kredietaanvraag een maand later bij de raad gaat komen (beoogd) en zo'n significante post ontbreekt. Had die aanvraag echt niet een maand eerder naar de raad gekund?	Pas na het raadsbesluit kunnen de geraamde kapitaallasten worden opgenomen. De complexiteit van dit specifieke project zorgt ervoor dat het raadsvoorstel niet eerder klaar kon zijn.
36	CU	Pag. 98: tabel met investeringen: waarom ontbreken hier de geplande getallen uit het recent vastgestelde IHP?	De eerste investeringen uit het IHP worden op zijn vroegst in 2029 geactiveerd, dit valt buiten de reikwijdte van de meerjarenbegroting.

37	CU	Pag. 112 Er staat dat er meer investeringen op het riool worden uitgevoerd in 2025. Dit staat netjes uitgelegd in de toelichting, echter wordt daar specifiek over de BTW gesproken. Graag uitleg waarom het specifiek door de btw komt. Is dat omdat die niet voorzien is en dus de voorziening alleen zonder BTW mag worden gemuteerd wellicht?	De rioolheffing is in principe 100% kostendekkend. De kosten die in de heffing worden opgenomen zijn die we voor riolering in de begroting opnemen. Deze wordt verhoogd met o.a. de btw component. De reden hiervan is dat destijds bij de invoering van het BTW compensatiefonds gemeenten gekort zijn in de algemene uitkering. Tot dat moment werden de kosten inclusief BTW doorberekend. Dit mogen gemeenten blijven doen om zo niet dubbel gekort te worden. Van deze mogelijkheid is altijd door Molenwaard en Giessenlanden gebruikt gemaakt, en uiteindelijk ook door Molenlanden. Deze BTW component bestaat uit zowel de BTW op de exploitatie als de BTW op investeringen in een betreffend jaar. Die BTW op investeringen moet conform het BBV ineens in de rioolheffing meegenomen worden. De investeringsplanning voor 2025 is veel hoger dan die van vorig jaar voor de jaarschijf 2025. Dit betekent dat er meer BTW onderdeel is van de rioolheffing. In onze gemeente is gekozen voor vast bedrag voor rioolheffing die alleen verhoogd wordt met 3% plus inflatie. Hierdoor wordt het tarief geëgaliseerd. Al het meerdere of mindere wordt met de voorziening verrekend. In deze begroting is het totaal van het bedrag wat via de rioolheffing doorberekend mag worden heel hoog door de hogere BTW op investeringen. Omdat de heffing slechts met 3% plus inflatie stijgt wordt er in feite te weinig rioolheffing geïnd. Het verschil komt ten laste van de voorziening, en dus ten gunste van de exploitatie. Deze systematiek kan zorgen voor grote verschillen tussen exploitatiejaren. Dit is nu het geval.
----	----	--	---

38	CU	Pag. 113: Flexibele schil voor Omgevingsvergunningen en Leefomgeving, voor 1,7 mln teruglopend naar 4 ton die deels gedekt worden door de legesopbrengst: Enerzijds dus de rem op de formatie en anderzijds een forse inhuur. Op welke onderdelen is dan de rem erop gezet want externe inhuur is duurder dan eigen formatie voor vergunningverlening tenslotte. Zie ook de extra formatie op BBR en serviceteam buitenruimte (div. pag.) waar in de jaren erna via een verwachte efficiency-slag een taakstelling wordt ingeboekt. Maar dat is wat anders dan een rem op de formatie? Op pag. 112 staat ook al een post Personeelsbegroting en in div. pagina personeelsuitbreiding. Gaat dat niet dubbel?	De afgelopen jaren hebben we geen vast personeel kunnen aannemen door uitstel van de wet. Nu komen we in een fase dat we naar vast personeel willen en de flexibele schil willen afbouwen. De arbeidsmarkt op dit specifieke vakgebied is moeizaam. Het lukt ons wel mensen aan ons te binden maar dit gaat niet met het tempo zoals we dat vele jaren hebben gezien. Dit heeft dus tijd nodig. Daarnaast zien we dat de invoering van de wet ons eigenlijk meer werk heeft opgeleverd in plaats van minder. Veel is- en blijft nog onduidelijk en het vraagt intern voor heel veel afstemming op diverse terreinen. We hebben onszelf als doel gesteld de flexibele verschil te verlagen maar dit zorgt dus ook voor een toename van de vaste formatie. Niet omdat we meer mensen nodig hebben voor nieuwe taken maar om het noodzakelijke ook te kunnen blijven uitvoeren. Dit zorgt dat we de komende begrotingsperiode dus goed moeten finetunen om te komen tot een optimale inzet tegen uiteraard zo min mogelijk kosten met de juiste mate van dienstverlening die hier uiteraard niets van mag merken. Van personeelsuitbreiding is dus geen sprake maar het is dus extern voor intern personeel.
39	CU	Pag. 115: Hoe komt het dat vaste opbrengsten zoals bij dividend van Stedin (gegarandeerd tenslotte) en indexerings van oza en heffingen bijvoorbeeld niet in de kadernota zijn opgenomen in de saldi, is dat bewust vanwege de nieuwe stijl of onbewust vanwege de nieuwe stijl of anderszins?	Dit is bewust vanwege de kadernota nieuwe stijl waarin wordt ingegaan op nieuw beleid.
40	CU	Pag. 120 Personeel Omgevingsvisie: wat is het verschil met de posten op pag. 115 waar de kosten voor doorontwikkeling Omgevingswet (regieteam) staan vermeld?	Het zwaartepunt van de ontwikkeling van de structuur en processen van de Omgevingsvisie ligt in 2025. Hierbij zal ook een beroep gedaan moeten worden op externe Omgevingswet expertise, ondersteuning en advies voor het regieteam Omgevingsvisie. Vanaf 2026 zal het accent niet meer op het bouwwerk voor de Omgevingsvisie liggen, maar vooral op de "vulling" vanuit de bestaande gemeentelijke en regionale visies en beleid. We hebben geprobeerd deze kosten apart inzichtelijk te maken.

41	CU	15) Pag. 122 en 123: 1,7 mln bestaat uit div. kleine posten en 2 grote (strakker sturen op inhuur 759k structureel en geen opname stelpost prijsindicatie 550k structureel). a) In de mutaties tussen begroting 2024 en 2025 staan nog vele indexaties die niet waren voorzien tijdens de kadernota. Waarom zou het wel rekening houden ermee volgend jaar veel beter gaan denkt u? b) Strakker sturen op inhuur geldt dan niet voor de in deze begroting opgenomen te voorziene inspanningen in buitenruimte, energietransitie en omgevingsvergunningen/leefomgeving? Graag nadere duiding cq toelichting van met name deze 2 grote bezuinigingsposten van totaal 1,3 miljoen.	a. In voorgaande jaren namen we naast de aangepaste budgetten (bijv. a.g.v. indexatie) altijd een stelpost prijsindexatie op. In overleg met de toezichthouder mogen we hier eenmalig van afwijken. Dit betekent dat eventuele niet voorziene prijsstijgingen niet ten laste van de stelpost prijsindexatie kunnen worden gebracht en dus direct doorwerken in het resultaat. b. In voorgaande jaren werd een inhuurbudget opgenomen in de begroting. Dit budget werd niet op voorhand aan een bepaald team gekoppeld, maar ter beschikking gesteld aan de directie om in voorkomende gevallen vervanging of tijdelijke extra inzet te kunnen organiseren. Zoals ook in voorgaande jaren vaker is voorgekomen is voor specifieke vakteams wel een flexbudget opgenomen omdat hier aanvullende personele inzet wordt voorzien.
42	PM	Pag. 53. Toegankelijkheid overheidsgebouwen. Deze worden wel genoemd in de begroting maar hoe gaan we de problemen die er nu zijn oplossen? De komende jaren per kern? Betekent dit dat inwoners met een beperking geen gebruik kunnen maken van een aantal voorzieningen van de gemeente? Ik begrijp dat het nieuwe gemeentehuis nu al niet meer bereikbaar is door verzakkingen.	We adviseren om deze vraag tijdens de raadsbehandeling mee te nemen in uw betoog. Deze vraag kunnen we niet technisch beantwoorden.
43	PM	Waardlanden. Met Diftar willen we terug in het aantal kg. afval. Mocht dit niet lukken betekent dit weer een extra lastendruk op onze inwoners.	We adviseren om deze vraag tijdens de raadsbehandeling mee te nemen in uw betoog. Deze vraag kunnen we niet technisch beantwoorden.
44	PM	Pag. 25. Tabel BBV indicatoren. Graag uitleg college.	De verplichte indicatoren zijn in de begroting opgenomen; zie ook https://wetten.overheid.nl/BWBR0037783/2018-12-29#Bijlage
45	PM	Een overzicht van de Algemene Reserve willen wij graag zien.	Op pagina 83 vindt u de mutaties van de algemene reserve in 2025. Op pagina 86 staat het verloop van de algemene reserve voor de begrotingsperiode.
46	Audit-commissie	Kan de Algemene Reserve ook worden ingezet voor structurele lasten voor andere jaren dan voor 2025?	De Algemene Reserve kan in de Begroting 2025 ook worden ingezet om andere jaarschijven sluitend te krijgen.
47	Audit-commissie	Pagina 44, tabel met risico's daar staat een percentage van 1%, maar moet dat niet 0,1% zijn?	Het percentage in de tabel moet 0,1% zijn. De berekening in de tabel is wel goed.

48	Audit-commissie	Pagina 121 overige kleine verschillen: daar staat een bedrag van 2 miljoen. Klopt dat wel?	Dit is inderdaad niet goed. Hier had -323 (x € 1.000) in plaats van -2.040 moeten staan
----	-----------------	--	---